

महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण

ढोक जलप्रशुल्क निर्धारणाकरिता निकषांचे
निश्चितीकरण व आदेश काढणे
शुल्क व आकारसह विनियम, २०१०

(मे २०१२)

मुंबई

महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण, मुंबई

महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण (ठोक जलप्रशुल्क निर्धारणाकरीता निकषांचे निश्चितीकरण व आदेश काढणे) विनियम २०१०

महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण अधिनियम, २००५

महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण अधिनियम, २००५ (२००५ चा अधिनियम क्र. १८) मधील कलम ३१ व कलम ११(घ) आणि ११(प) यानुसार प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण पुढील प्रमाणे विनियम करित आहे.

१. संक्षिप्त शीर्षक, उद्दीष्ट, प्रारंभ व लागू करणे

- (१) या विनियमांना “महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण (ठोक जलप्रशुल्क निर्धारणाकरीता निकषांचे निश्चितीकरण व आदेशांचे प्रचालन) विनियम, २०१०” असे म्हणावे.
- (२) या विनियमांचे उद्दिष्ट, ठोक जलप्रशुल्क निर्धारणाकरीता निकषांचे निश्चितीकरण आणि त्यांचे संबंधित आदेशांचे प्रचालन यासाठी कार्यपध्दती ठरविणे हे आहे.
- (३) हे विनियम सरकारी राजपत्रातील प्रसिध्दीच्या तारखेपासून लागू होतील.
- (४) हे विनियम महाराष्ट्र राज्याकरिता लागू असतील व ते प्राधिकरणाच्या अधिकारिते/कार्यक्षेत्रे अंतर्गत सर्व बाबींसाठी लागू असतील.

२. व्याख्या

- (१) या संदर्भानुसार वेगळा अर्थ अपेक्षित नसल्यास या विनियमामध्ये :
 - (अ) 'अधिनियम' म्हणजे वेळोवेळी सुधारणा केल्याप्रमाणे, महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण अधिनियम, २००५ (२००५ चा अधिनियम क्रमांक १८) ;
 - (ब) “कृषि वापरकर्ता” याचा अर्थ राज्यातील जलाशय/कालवा/वितरिका/लघु वितरिका स्तरावरील कोणत्याही प्रवाही त्याचप्रमाणे उपसा पाणीवापर संस्थांमधून पाणी वापरतो किंवा जेथे पाणीवापर संस्था स्थापन झाली नसेल किंवा स्थापन होऊन कार्यान्वित

झाली नसेल तेथे ज्यास पीकवृद्धीसाठी प्रकल्प अधिकाऱ्यांकडून प्रवाही त्याचप्रमाणे उपसा याद्वारे पाणी पुरविले जाते, असा वैयक्तिक शेतकरी ;

- (क) 'दृष्टिनिबंध' म्हणजे अधिनियम कलम ११(घ) अनुसार इतर गोष्टींबरोबरच ठोक पाणी प्रशुल्क निर्धारणाकरीता निकष तयार करण्याच्या पध्दतीची मीमांसा निर्देशितो असा निबंध.
- (ड) 'प्राधिकरण' म्हणजे अधिनियम कलम ३ नुसार स्थापित झालेले महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण;
- (इ) "ठोक जल" याचा अर्थ जलसंपदा विभागाने अथवा पाटबंधारे विकास महामंडळाने बांधलेल्या व त्याचेद्वारे प्रचालन करण्यात येत असलेल्या राज्यातील जलाशयामधून/कालवे प्रणालीमधून प्रवाही अथवा उपसा पध्दतीने कृषी/घरगुती/औद्योगिक वापरकर्त्यांना पुरविलेले पाणी किंवा जलसंपदा विभाग/पाटबंधारे विकास महामंडळ यांनी अशा वापरकर्त्यांना राज्यातील नियंत्रित नद्या आणि त्यांच्या उपनद्यांमधून अथवा नैसर्गिक पाणीसाठे, तलाव यामधून प्रवाही अथवा उपसा पध्दतीने वापरण्यास उपलब्ध केलेले पाणी होय. तसेच यामध्ये जलवापरकर्ते/ उद्योग यांनी त्यांच्या वापरकरता स्वखर्चाने बांधलेल्या व प्रचालन करण्यात येणाऱ्या धरण/जलाशयामधून घेतलेले पाणी अथवा नैसर्गिक पाणीसाठे, तलाव यामधून त्यांचे स्वखर्चाने बांधलेल्या आणि प्रचालन करण्यात येणाऱ्या बांधकामातून प्रवाही अथवा उपसा पध्दतीने घेतलेले पाणी याचासुद्धा समावेश होतो;
- (फ) "ठोक जल दर" याचा अर्थ आकारणीच्या वेळी लागू असलेल्या घनमापन पध्दतीच्या जलदरासंबंधी निर्गमित केलेल्या व प्रचलित आदेशानुसार जलसंपदा विभागाने ठोक जलवापर कर्त्यांवर आकारलेला दर, असा होय;
- (ग) 'ठोक जलवापरकर्ते' म्हणजे ज्यांना ठोक पाणी पुरविले जाते असे कृषि वापरकर्ते, घरगुती वापरकर्ते आणि औद्योगिक वापरकर्ते; आणि प्राधिकरणाने वेळोवेळी निश्चित केलेले वापरकर्ते.
- (ह) 'कामकाज संचालन विनियम' म्हणजे अधिनियमाच्या कलम ३१ नुसार अधिसूचित करण्यात आलेले विनियम;

- (य) “नियंत्रण कालावधी” याचा अर्थ जल दर लागू करण्यासाठीचा कालावधी, म्हणजेच १ जुलै २०१० ते ३० जून २०११, १ जुलै २०११ ते ३० जून २०१२ व १ जुलै २०१२ ते ३० जून २०१३ या तीन सलग जल वर्षांचा कालावधी होय;
- (ज) 'सल्लागार (कन्सल्टंट)' म्हणजे अधिनियमानुसार कोणत्याही बाबतीत कार्यवाही करण्याकरिता प्राधिकरणाला सहाय्य करण्यासाठी, विनियमांद्वारे निर्धारित करण्यात आलेल्या अटी व शर्तीच्या अधीन राहून नियुक्त केलेली, प्राधिकरणाच्या सेवेत नसलेली कोणतीही व्यक्ती ;
- (झ) 'ठोक जल प्रशुल्क निर्धारणाचे निकष' म्हणजे प्रचालन व परिरक्षण खर्चाचे वेगवेगळ्या प्रवर्गातील ठोक जलवापरकर्त्यांमध्ये संविभाजन करण्याकरीता प्राधिकरणाने घटकांवर आधारित अशी निर्धारित केलेली पध्दतीमीमांसा;
- (ल) “घरगुती वापरकर्ते” याचा अर्थ ज्यांना जलसंपदा विभागाने / पाटबंधारे विकास महामंडळाने घरगुती आणि प्राधिकरणाने वेळोवेळी निश्चित केल्यानुसार अन्य वापरकर्ते यांना प्रक्रिया केलेले अथवा प्रक्रियारहित ठोक जल उपलब्ध केले आहे असे वापरकर्ते (ग्रामपंचायत, स्थानिक नागरी संस्था, महानगरपालिका, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ इत्यादी);
- (म) 'हक्कधारक' म्हणजे कोणत्याही नदीखोरे अभिकरणाकडून अधिनियमात नमूद केलेल्या प्रयोजनांसाठी पाणी वापराचे प्राधिकारपत्र प्राप्त करून घेतलेला धारक;
- (न) 'तज्ञ' म्हणजे प्राधिकरणाने अभिज्ञात केलेला जलव्यवस्थापन, जलवापर अर्थशास्त्र या विषयातील तज्ञ;
- (व) “औद्योगिक वापरकर्ते” ह्याचा अर्थ औद्योगिक वापरासाठी अथवा उत्पादन प्रक्रियेसाठी जलसंपदा विभागाकडून / पाटबंधारे विकास महामंडळाकडून उपलब्ध केलेल्या पाण्याचा वापर करणारे उद्योग (औद्योगिक विकास महामंडळासह);
- (प) “प्रचालन व परिरक्षण (ओ अँड एम्) खर्च” याचा अर्थ आस्थापना खर्च व जलसंपत्ती प्रकल्पाच्या सिंचन प्रणालीवर ठरविलेल्या मानकानुसार येणारा देखभाल व दुरुस्ती खर्च मिळून येणारा एकूण खर्च होय;
- (र) “भागधारक” याचा अर्थ कोणताही ठोक पाणीवापरकर्ता किंवा हक्कधारक किंवा कोणतीही नोंदणीकृत संस्था की जी दोघांच्याही हितसंबंधांचे प्रतिनिधित्व करेल;
- (स) 'राज्य' म्हणजे महाराष्ट्र राज्य;

(त) 'जलसंपदा विभाग' म्हणजे राज्यातील जलसंपत्ती विषयक प्रकरणी कार्यवाही करणारा महाराष्ट्र शासनाचा विभाग;

(थ) 'जलवर्ष' म्हणजे १ जुलै रोजी सुरु होणारे व पुढच्या ३० जून रोजी संपणारे वर्ष.

(२) या विनियमामध्ये ज्या संज्ञांच्या व्याख्या देण्यात आलेल्या नाहीत त्यांना अधिनियमाद्वारे अथवा महाराष्ट्र सिंचन पध्दतीचे शेतकऱ्यांकडून व्यवस्थापन अधिनियम, २००५ (२००५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्र. २३ द्वारे अथवा महाराष्ट्र सिंचन अधिनियम, १९७६ (१९७६ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्र. ३८ द्वारे जो अर्थ अभिप्रेत असेल तोच अर्थ लागू राहिल.

(३) ठोक जल प्रशुल्क निर्धारणासाठी निकष निश्चित करण्याची पध्दत

(१) ठोक जल प्रशुल्क निर्धारणासाठी निकष निश्चित करण्याकरिता प्राधिकरण स्वतः अथवा यथोचितरित्या सल्लागारांची किंवा तज्ञांच्या समितीची नेमणुक करून दृष्टिनिबंधाचा (अॅप्रोच पेपर) मसुदा तयार करील.

(२) सल्लागार / तज्ञ समितीसाठीच्या अटी व शर्तीचा मसुदा किमान ३० (तीस) दिवसांची मुदत देऊन लाभार्थीचे अभिप्राय / सूचना मागवण्याकरिता प्राधिकरण स्वतःच्या संकेतस्थळावर (वेबसाईटवर) ठेविल.

(३) लाभार्थी जनता आणि कोणतीही संघटना / समूह / चर्चा मंडळ / निगम निकाय, ठोक जलवापरकर्ता / वापरकर्ते यांचेकडून अभिप्राय/सूचना मागविण्याकरिता इंग्रजी व मराठीतील दृष्टिनिबंधाचा मसुदा प्राधिकरणाच्या संकेत स्थळावर (वेबसाईटवर) ३ (तीन) महिन्यांच्या कालावधीकरिता ठेवण्यात येईल. प्राधिकरणाकडून दृष्टिनिबंधाचा मसुदा राज्य शासनाच्या संबंधित विभागांकडे, जलक्षेत्राशी संबंधित अशासकीय संघटनांकडे, पाणी वाटपाची कार्यवाही करणाऱ्या सार्वजनिक संस्थांकडे आणि जलक्षेत्रातील तज्ञांकडे पाठविला जाईल. प्राधिकरण सदर दृष्टिनिबंधाच्या मसुद्याच्या प्रती राज्यातील सर्व तालुका मुख्यालयांमध्ये (जलसंपदा उपविभाग अथवा पंचायत समिती कार्यालय) देखील उपलब्ध करून देईल व याबाबत एका प्रमुख जिल्हा वृत्तपत्रामध्ये योग्य ती प्रसिध्दी देण्यात येईल.

(४) दृष्टिनिबंध सर्व तालुका पातळीवर उपलब्ध करून दिल्याच्या तारखेनंतर प्राधिकरण ३ (तीन) महिन्यांच्या शेवटी, दृष्टिनिबंधाच्या मसुद्यावर लेखी प्राप्त झालेले अभिप्राय/सूचना विचारात घेऊन ठोक जल प्रशुल्काशी संबंधित विचारार्ह अशा महत्वाच्या व सामाईक मुद्द्यांची यादी तयार करून ती १५ (पंधरा) दिवसांचे आत प्राधिकरणाच्या संकेत स्थळावर ठेवेल.

(५) प्राधिकरणाने जर मुदत वाढविली नसेल तर, प्राधिकरण, दृष्टिनिबंधाच्या मसुद्यावरील अभिप्राय/सूचना विचारात घेऊन, ठोक जल प्रशुल्क निर्धारणासाठी निकषांचा मसुदा २ (दोन) महिन्यात तयार करील. ठोक जल प्रशुल्क निर्धारणासाठी निकषांचा इंग्रजी व मराठीतील मसुदा प्राधिकरणाच्या संकेत स्थळावर ठेवला जाईल व याबाबत प्रत्येक जिल्ह्यातील एका प्रमुख वृत्तपत्रामध्ये योग्य ती प्रसिध्दी देण्यात येईल आणि संबंधित

विभाग, पाणीवापर संस्था, संबंधित अशासकीय संघटना आणि तज्ञ यांचेकडून अभिप्राय/सूचना मागविण्यासाठी तो मसुदा प्रसारित सुध्दा करेल. प्राधिकरण निकषांच्या मसुद्याच्या इंग्रजी व मराठीतील प्रती सर्व तालुका मुख्यालयी (सिंचन उपविभाग अथवा पंचायत समिती कार्यालय) सुध्दा उपलब्ध करील.

- (६) निकषांच्या मसुद्यावरील लाभार्थी जनतेची मते अजमाविण्याकरिता सर्व महसूल विभागीय मुख्यालयांचे ठिकाणी प्राधिकरण जनसुनावणी घेईल.
- (७) जनसुनावणीकरीता प्राधिकरणाचे कमीतकमी २ (दोन) सदस्य उपस्थित राहतील.
- (८) प्राधिकरण जनसुनावणीच्या तारखा व ठिकाण निश्चित करुन त्याबाबतची माहिती प्रामुख्याने कमीतकमी १ (एका) इंग्रजी दैनिकात व प्रदेशातील प्रत्येक जिल्ह्यांत प्रसारित होणाऱ्या १ (एका) प्रमुख मराठी दैनिकामध्ये आणि राज्यांत सर्वाधिक ठिकाणी प्रसारित होणाऱ्या २ (दोन) मराठी वृत्तपत्राद्वारे जनसुनावणीच्या तारखेपूर्वी कमीतकमी १५ (पंधरा) दिवस आधी प्रसिध्द करेल.
- (९) तालुका मुख्यालयाच्या ठिकाणी निकषांचा मसुदा उपलब्ध केल्याच्या तारखेपासून ३ (तीन) महिन्यांच्या आत प्राधिकरण जनसुनावणी/सल्लामसलत प्रक्रिया पूर्ण करेल.
- (१०) उपरोक्त (९) मध्ये नमूद केल्यानुसार कालावधी संपल्यावर प्राधिकरण ठोक जलप्रशुल्क निर्धारणासाठी निकषांशी संबंधित सामाईक मुद्यांची यादी तयार करील व ती प्राधिकरणाच्या संकेत स्थळावर १५ (पंधरा) दिवसांचे आत ठेवील. प्राधिकरण, ठोक जलप्रशुल्क निर्धारणासाठी निकषांच्या प्रारुपावर प्राप्त झालेले अभिप्राय/सूचना विचारात घेऊन ३० (तीस) दिवसात ठोक जलप्रशुल्क निर्धारणासाठीचे निकष अंतिम करुन जलसंपदा विभागास जलप्रशुल्क प्रस्तावाचा प्रारूप सादर करण्यासाठी पाठवेल.
- (११) या विनियमांमध्ये विहित केलेल्या पध्दतीनुसार पुनर्विलोकन केले जात नाही तोपर्यंत प्राधिकरणाने अंतिम केलेले ठोक जल प्रशुल्क निर्धारणाचे निकष हे अंतिम व बंधनकारक राहतील.

४. ठोक पाण्याच्या दराच्या प्रस्तावाचे सादरीकरण

- (१) प्राधिकरणाकडून प्राप्त झालेल्या दिनांकापासून ३ (तीन) महिन्यात अथवा प्राधिकरणाने मुदतवाढ दिल्यानुसार, जलसंपदा विभाग, ठोक पाण्याच्या दराच्या निकषावर आधारित नियंत्रित कालावधीसाठी ठोक पाण्याच्या दराचा प्रस्ताव तयार करुन प्राधिकरणास सादर करेल. प्राधिकरण ठोक जलप्रशुल्क प्रस्तावाच्या प्रारुपाची रचना विहित करेल.
- (२) ठोक जलप्रशुल्क निर्धारणाच्या निकषात उल्लेख केल्याप्रमाणे सर्व माहिती व कागदपत्रांसह ठोक जलप्रशुल्क प्रस्तावाचा परिपूर्ण प्रारूप जलसंपदा विभाग प्राधिकरणास सादर करेल.

- (३) ठोक जलप्रशुल्क निर्धारणासाठीच्या निकषात विहित केलेल्या पध्दतीनुसार कृषिक्षेत्रासाठी क्षेत्राधारित तसेच घनमापन व उद्योग आणि घरगुती प्रणालीसाठी घनमापन पध्दतीचा समावेश प्रस्तावात असेल.
- (४) प्राधिकरण, ठोक पाण्याच्या दराच्या प्रस्तावाची तांत्रिक छाननी करताना, प्रस्ताव ठोक जलप्रशुल्क निर्धारणाच्या निकषांशी सुसंगत असल्याची व वापरलेल्या माहितीची वैधता यादृष्टिकोनातून गरज भासल्यास, तशी अतिरिक्त माहिती, तपशील कागदपत्रे अथवा खुलासा जलसंपदा विभागाकडून मागवेल व जलसंपदा विभाग ती मागणी दिनांकापासून १५ (पंधरा) दिवसात पुरवील.
- (५) प्राधिकरणास ठोक पाण्याच्या दराचा प्रारूप प्रस्ताव त्याच्या संपूर्ण आवश्यक माहिती, तपशील व प्राधिकरणाचे पूर्ण समाधान होईपर्यंत कागदपत्रांच्या पूर्ततेसह प्राप्त झाल्यावर, प्रस्ताव परिपूर्ण असल्याचे समजण्यात येईल. प्राधिकरण त्यानंतर जलसंपदा विभागास संक्षिप्त स्वरूपातील व विनिर्दिष्ट रितीने (निदेश केल्यानुसार) प्रस्ताव प्रसिध्दीयोग्य असल्याचे कळवेल.
- (६) जलसंपदा विभाग, विनियम ४(५) मधील तरतुदीच्या अनुषंगाने असे कळविल्यापासून १५ (पंधरा) दिवसांचे आत प्रत्येक जिल्ह्यातील एका अग्रगण्य स्थानिक मराठी वृत्तपत्रात व राज्यस्तरावरील कमीतकमी २ (दोन) इंग्रजी वृत्तपत्रात ठोक पाण्याच्या दराबाबतच्या प्रस्तावाची रुपरेषा प्रसिध्दीस देईल व त्यावर जनतेचे अभिप्राय / सूचना मागवेल. जलसंपदा विभाग, त्यांच्या अधिपत्याखालील जिल्ह्यातील सर्व पाटबंधारे मंडळात व तालुका मुख्यालयातील उपविभागात अथवा जेथे उपविभाग नसेल तेथे तालुक्याच्या पंचायत समिती कार्यालयात, ठोक पाण्याच्या दरप्रस्तावाच्या प्रती, मराठी व इंग्रजी मध्ये उपलब्ध करून देईल. तसेच जलसंपदा विभागाच्या संकेतस्थळावर सुध्दा (वेबसाइटवर) प्रसिध्दी देईल आणि अभिप्राय/सूचना नोंदविण्यासाठी तालुका मुख्यालयात प्रती उपलब्ध केल्याच्या दिनांकापासून ३० दिवसांचा कालावधी देईल.
- (७) जलसंपदा विभाग, लोकांकडून प्राप्त झालेल्या सर्व सूचना / अभिप्राय एकत्रित करील व प्रत्येक सूचना/अभिप्रायावर जलसंपदा विभागाचे अभिप्रायांसह, प्राधिकरणास ३०(तीस) दिवसांचे आत पाठवील. तसेच जलसंपदा विभाग वरील बाबी त्याचे अभिप्रायासह विभागाच्या संकेतस्थळावर सुध्दा (वेबसाइटवर) ठेवील.
- (८) प्राधिकरण, वृत्तपत्रात सूचना प्रसिध्दीस दिलेल्या दिनांकापासून ६० (साठ) दिवसांच्या आत प्राप्त झालेल्या सूचना व अभिप्राय विचारात घेऊन नियंत्रण कालावधीतील प्रथम वर्षाच्या १ जुलै या तारखेपासून अथवा जलसंपदा विभागाकडून प्राधिकरणाने दरादेशात नमूद केलेल्या सुधारणा व अटीनुसार प्राप्त झालेल्या प्रस्तावाच्या स्वीकृतिनंतर प्राधिकरणाने निश्चित

केलेल्या दिनांकापासून, मराठी व इंग्रजीत दरादेश निर्गमित करेल. प्राधिकरणाच्या संकेतस्थळावर सुध्दा दरादेश उपलब्ध करण्यात येतील.

- (९) हे दरादेश शेती, घरगुती व औद्योगिक वापरसाठी ठोक पाणी पुरवठ्याकरिता घनमापन दराने असतील. शेतीसाठीचे क्षेत्राधारित दरादेश जलसंपदा विभाग निर्गमित करील.
- (१०) जलसंपदा विभाग राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यात प्रसारित होणाऱ्या व्यापक खपाच्या अग्रगण्य एका (१) मराठी वृत्तपत्रात उपरोक्त विनियम ४ (८) च्या अनुषंगाने दरादेशास विस्तृत प्रसिध्दी देईल. जलसंपदा विभागाच्या संकेतस्थळावर सुध्दा विभाग दरादेश उपलब्ध करील. तसेच सर्वसामान्यांना पुस्तिकेच्या स्वरूपात दरादेश विकत घेण्यास उपलब्ध करून देण्यात येतील.

५. ठोक जलप्रशुल्क निर्धारणासाठी निकषाच्या पुनर्विलोकनाची पध्दत

- (१) ठोक जलप्रशुल्क निर्धारणासाठी निकषाची वैधता ही दरादेश आधारीत असलेल्या नियंत्रण कालावधीसाठी असेल.
- (२) नंतरच्या नियंत्रण कालावधीकरिता पाण्याच्या दराचा आढावा व पुनरीक्षणाचे काम हाती घेण्यापूर्वी, प्राधिकरण ठोक जलप्रशुल्क निर्धारणासाठी निकषाचा आढावा व पुनरीक्षण करील.
- (३) विनियम ३ मध्ये विस्तृतपणे दिलेली पध्दती ठोक पाण्याच्या दराच्या नवीन निकषासाठी अनुसरण्यात येईल.
- (४) प्राधिकरण, पुढील नियंत्रण कालावधीचे दरादेश निर्गमित करण्यासाठी कराव्या लागणाऱ्या सर्व कार्यवाहीची पूर्वतयारी, नियंत्रण कालावधी सुरु होण्यापूर्वी किमान १५ (पंधरा) महिने अगोदर सुरु करेल.

६. दरादेशाच्या पुनर्विलोकनासाठी अर्ज

- (१) प्राधिकरणाने पारित केलेल्या पाण्याच्या दरादेशामुळे जर बाधित झाले तर खालील ठोक पाणीवापरकर्तेच दराच्या पुनर्विलोकनासाठी प्राधिकरणाकडे विनंती अर्ज करण्यास पात्र राहतील :
 - (अ) लघुवितरिका पातळीवरील, वितरिका पातळीवरील, कालवा पातळीवरील, प्रकल्प पातळीवरील पाणीवापर संस्था (प्रवाही/उपसा), साठवण योजनेतून नैसर्गिक प्रवाहाद्वारे पाणी घेण्याऱ्या संस्था;
 - (ब) घरगुती पाणीवापर संस्था जसे महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ महानगरपालिका, नागरी व ग्रामीण स्थानिक संस्था, ग्रामपंचायती;

- (क) औद्योगिक वापरकर्ते, जसे महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ व खाजगी मालकीच्या औद्योगिक वसाहती;
- (ड) जलसंपदा विभागाबरोबर करारनामे केलेले इतर वैयक्तिक ठोक पाणीवापरकर्ते;
- (इ) उपरोक्त संस्थांच्या हितसंबंधाचे अधिकृतरित्या प्रतिनिधीत्व करणाऱ्या कोणत्याही नोंदणीकृत संस्था.
- (२) प्राधिकरणाच्या संकेत स्थळावर (इंटरनेट वेबसाईटवर) पाणी प्रशुल्क आदेश उपलब्ध झाल्यापासून ४५ (पंचेचाळीस) दिवसांचे आत, प्राधिकरणाने 'महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण (कामकाज विषयक/प्रशुल्क) विनियम २०१०' मध्ये विनिर्देशित केलेल्या रितीने अर्ज दाखल केले पाहिजेत.
- (३) अर्ज देण्यास पात्र ठरविण्यासाठी प्रशुल्क आदेशातील केवळ खालील बाबी प्राधिकरण विचारात घेईल -
- (अ) प्रशुल्क आदेशातील आकडेवारीतील कोणतीही त्रुटी;
- (ब) ठोक जलप्रशुल्क निर्धारणाच्या निकषांवरहुकूम नसलेली अशी कोणतीही तरतूद;
- (क) काटेकोरपणाचा अवलंब केल्यानंतर, प्रशुल्क आदेशाच्या मसुद्यावरील सल्लामसलत प्रक्रियेच्या वेळी अर्जदारास माहित नसलेली अथवा देता न आलेली व आता दिसून आलेली अशी कोणतीही नवीन व महत्त्वपूर्ण बाब अथवा पुरावा.

७. प्राधिकरणाच्या अंगभूत शक्तीचे संरक्षण

- (१) विनियमातील कोणतीही तरतूद प्राधिकरणाच्या न्यायाचे उद्देशाने आदेश देण्याच्या अथवा अशा (न्यायोचित) प्रक्रियेचा दुरुपयोग करण्यास प्रतिबंध करण्याच्या अंगभूत शक्तिस कोणत्याही प्रकारे बाधा अथवा मर्यादा आणणार नाही असे मानण्यात येईल.
- (२) एखाद्या बाबीच्या अथवा बाबींच्या प्रकारच्या विशेष परिस्थितीत, कारणे लेखी नोंदवून, विनियमातील कोणत्याही तरतुदीशी विसंगत परंतु अधिनियमातील तरतुदीशी सुसंगत असेल आणि प्राधिकरणास योग्य व आवश्यक वाटेल अशी कार्यपध्दती अवलंबिण्याच्या प्राधिकरणाच्या अधिकारास विनियमातील कोणतीही बाब बाधा अथवा मर्यादा आणणार नाही असे मानण्यात येईल.
- (३) विनियमातील कोणतीही तरतूद प्रत्यक्षपणे अथवा अप्रत्यक्षपणे प्राधिकरणास, ज्याकरिता विनियम तयार केले नाहीत परंतु अधिनियमातील तरतुदी अंतर्गत अशी कोणतीही बाब हाताळण्यास अथवा अधिकाराचा वापर करण्यास आणि अशा बाबी, अधिकार व कार्ये प्राधिकरणास योग्य वाटेल त्या पध्दतीने हाताळण्यास प्रतिबंध करणार नाही.

८. अर्थउकल

या विनियमांची अर्थउकल करण्यासाठी अंतिम अधिकार प्राधिकरणास असेल.

९. सुधारणा / दुरुस्त्यांबाबत सर्वसाधारण अधिकार

प्राधिकरण या विनियमाच्या कोणत्याही तरतुदीत, कोणत्याही वेळी आणि प्राधिकरणास योग्य वाटेल त्या खर्च विषयक बाबी वा इतर अटीनुसार यावरील कामकाजात/कार्यवृत्तात आढळणाऱ्या कोणत्याही त्रुटी अथवा दोष दूर करण्यासाठी (प्राधिकरणाने दिलेल्या आदेशातील कोणत्याही शाब्दिक अथवा आकडेवारीच्या त्रुटी धरून) बदल, फेरफार किंवा दुरुस्त्या करू शकते आणि असे सर्व बदल, फेरफार वा दुरुस्त्या हे कामकाजात उद्भवणाऱ्या मूलभूत बाबी अथवा प्रश्न सोडविण्यासाठी असतील.

मात्र, अशा मूलभूत बाबी अथवा प्रश्नांची उकल करण्यासाठी प्राधिकरण करू इच्छित असलेल्या अशा बदल, फेरफार वा दुरुस्त्यांमुळे बाधित होणाऱ्या पक्षास या बदल अथवा दुरुस्त्यांसंदर्भात अर्ज आणि निवेदने देण्याची संधी प्राधिकरणाने दिली पाहिजे.

१०. अडचणी दूर करण्याचा अधिकार

या विनियमामधील तरतुदींच्या अंमलबजावणीत काही अडचणी निर्माण झाल्यास, त्या अडचणी दूर करण्यास, प्राधिकरण, सर्वसाधारण अथवा विशेष आदेशाने अधिनियमातील तरतुदींशी विसंगत नसलेल्या कोणत्याही तरतुदी तयार करील.

११. विहित कालावधीत वाढ अथवा संक्षेप

अध्यादेशातील तरतुदींचे अधीन राहून, या विनियमात विहित केलेल्या कालावधीत पुरेशा कारणासाठी (जरी हा कालावधी संपुष्टात आला असेल अथवा नसेल तरी), प्राधिकरण आदेशाने वाढ अथवा संक्षेप करू शकेल.

१२. प्राधिकरणाच्या पारित आदेशांची अंमलबजावणी

प्राधिकरणाचे सचिव, अधिनियमातील व विनियमातील तरतुदीनुसार संबंधित व्यक्तिकडून प्राधिकरणाच्या अध्यादेशाची योग्य अंमलबजावणी व अनुपालन होत असल्याची खात्री करून घेतील आणि आवश्यकता भासल्यास प्राधिकरणाकडून मार्गदर्शनार्थ आदेश घेतील.

१३. विनियमांची अंमलबजावणी अधिनियमातील व या विनियमातील तरतुदीनुसार प्राधिकरण या विनियमांच्या अंमलबजावणीसाठी आणि अवलंबायच्या कार्यपध्दतीसाठी वेळोवेळी आदेश आणि सूचना देईल.

महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण, मुंबई

महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण (शुल्क व आकार) विनियम, २०१०

महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण अधिनियम २००५

महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण अधिनियम २००५ (२००५ चा अधिनियम क्र. १८) च्या कलम ३१ अन्वये प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकाराचा वापर करुन महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण याद्वारे खालीलप्रमाणे विनियम करीत आहे.

प्रकरण १ : सर्वसाधारण

१. संक्षिप्त नाव, उद्देश, प्रारंभ आणि व्याप्ती

- (१) या विनियमास महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण (शुल्क व आकार) विनियम, २०१० असे म्हणावे.
- (२) या विनियमांचा उद्देश प्राधिकरणाकडे या विनियमात निर्देशित केलेल्या आवेदनांसाठी सर्व अर्जदाराने प्रदान करावयाचे शुल्क व आकार निश्चित करणे असा आहे.
- (३) हे विनियम राजपत्रातील अधिसूचनेच्या दिनांकापासून अंमलात येतील.
- (४) प्रसिध्दीच्या आणि प्रसिध्दीपूर्वीच्या दिनांकास प्रलंबित असलेले सर्व अर्ज, यासह प्राधिकरणाच्या कार्यक्षेत्रातील सर्व बाबींना हे विनियम लागू राहतील.

२. संक्षिप्त नाव, उद्देश, प्रारंभ आणि व्याप्ती

- (१) या विनियमात संदर्भापेक्षा अन्य अर्थ अपेक्षित नसेल तर ----
 - (अ) "अधिनियम" म्हणजे वेळोवेळी सुधारणा करण्यात येणारा महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण अधिनियम २००५ (महाराष्ट्र अधिनियम क्र. १८ सन २००५)
 - (ब) "प्राधिकरण" म्हणजे अधिनियमाच्या कलम (३) अन्वये स्थापन केलेले महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण.
- (२) या विनियमात व्याख्या न केलेल्या संज्ञांना अधिनियमात वा महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण (कामकाज संचालन) विनियम, २०१० यामध्ये जो अर्थ प्रदान केलेला आहे तोच अर्थ असेल.

(३) या विनियमांचा अर्थ लावताना एकवचनी शब्द प्रयोगामध्ये अनेकवचनी अर्थ समाविष्ट असेल (किंवा या उलट सुध्दा).

३. अर्जासाठी शुल्क

- (१) प्राधिकरणाकडे केलेल्या प्रत्येक अर्जासोबत या विनियमातील अनुसूची-१ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेले शुल्क किंवा आकार भरण्यात येईल.
- (२) या विनियमांप्रमाणे अदा करावयाचे शुल्क किंवा आकार "सचिव, महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण" या नावाने काढण्यात आलेल्या, मुंबई येथे अदा करण्यात यावयाच्या धनाकर्षाने किंवा प्रदानादेशाने प्रदान करावी अथवा रु.५०० पेक्षा कमी रक्कम रोखीने प्रदान करावी. रोख पावतीची छायांकित प्रत अर्जाला लावण्यात यावी.
- (३) अधिनियमच्या कलम २६ खाली प्राधिकरणाने आदेश दिलेला कोणताही दंड आदेशाच्या तारखेपासून ३० (तीस) दिवसांच्या आत किंवा प्राधिकरणाने अनुमती दिलेल्या वाढीव मुदतीत प्रदान करावा.
- (४) या विनियमाखाली प्राधिकरणाकडे प्राप्त झालेले शुल्क वा आकार वा दंड प्राधिकरणाच्या नावाने असलेल्या बँकेच्या खात्यात जमा करावे.

४. सुधारणा करण्याचे अधिकार

प्राधिकरण कोणत्याही वेळी या विनियमातील कोणत्याही तरतुदीमध्ये बदल, फेरबदल किंवा सुधारणा करू शकेल.

५. अडचणी दूर करण्याचे अधिकार

या विनियमातील कोणत्याही तरतुदींची अंमलबजावणी करताना जर काही अडचणी आल्या तर प्राधिकरण, साधारण किंवा विशेष आदेशाने अडचणी दूर करण्यासाठी आवश्यक असेल अशी, अधिनियमातील तरतुदींशी विसंगत नसणारी, तरतूद करू शकेल.

अनुसूची - १

शुल्क व आकार

अ.क्र.	तपशील	शुल्क (रु.)
१.	प्राधिकरणाच्या प्रशुल्क आदेशाच्या पुनर्विलोकनासाठी टोक पाणीवापरकर्त्याकडून प्राप्त होणारे अर्ज	
	(i) उद्योगधंदे व महानगरपालिका यांचेकडून	२०००/-
	(ii) पाणीवापर संस्था, ग्रामपंचायती व नागरी स्थानिक संस्था यांचेकडून	५००/-
	(iii) वरीलपैकी कोणाचेही हितसंबंधांचे प्रतिनिधित्व करणाऱ्या कोणत्याही नोंदणीकृत संस्थेकडून	५००/-
	(iv) संशोधन संस्था कृषी विद्यापीठ, बियाणेफार्म इ. यासारख्या संस्थात्मक पाणीवापरकर्त्या गटांकडून	१०००/-
२.	प्राथमिक विवाद निवारण अधिकाऱ्यांनी दिलेल्या पाणी हक्काच्या आदेशाविरुद्ध अपिलाचे अर्ज	
	(i) शेतीचे वापराचे प्रयोजनार्थ पाणी हक्कासंबंधी पाणीवापर संस्था यांचेकडून	५००/-
	(ii) घरगुती वापरासाठी पाणी हक्कासंबंधी ग्रामपंचायती व नागरी स्थानिक संस्था यांचेकडून, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण	५००/-
	(iii) औद्योगिक वापरासाठी उद्योगधंदे व घरगुती वापरासाठी महानगरपालिका यांचेकडून	१५००/-
३.	(प्रशुल्क वा पाणी हक्क यांचेशी संबंधित नसलेल्या) किरकोळ अर्ज	२०००/-
४.	ग्रंथालयासाहित प्राधिकरणाचे आदेश / अभिलेख यांच्या अवलोकनासाठी अर्ज	१००/- प्रति दिन वा त्याच्या भागासाठी
५.	प्राधिकरणाचे दस्तऐवज / आदेश यांच्या प्रतींचा पुरवठा	२/- प्रति पृष्ठ